

Checklista för chefer vid verksamhet med röntgenstrålning

Bakgrund

Enligt den svenska strålskyddsförfattningen är den som bedriver verksamhet med röntgenstrålning ansvarig för att strålsäkerheten är fullgod. Chefer på alla nivåer i NU-sjukvården har ansvar för att se till att den egna verksamheten sköts på ett strålsäkert sätt samt att underställd chef bedriver strålsäkerhetsarbete i tillräcklig omfattning. Som stöd i detta arbete har cheferna tillgång till ett antal stödfunktioner; strålsäkerhetsstrateg, strålskyddsexpertfunktion, administrativ funktion, strålningsfysikalisk och radiologisk ledningsfunktion, sjukhusfysiker kopplad till varje verksamhet samt strålsäkerhetsombud.

En lista med personer som innehar strålsäkerhetsfunktionerna hittar du [HÄR](#). Kontaktuppgifter till sjukhusfysik, där många av strålsäkerhetsfunktionerna finns, hittar du [HÄR](#).

Förändringar sedan föregående version

Länkar har uppdaterats.

IVA/UVA och neonatal har tagits bort eftersom de inte själva röntgar, utan det gör röntgenpersonal.

Lagt till på flera punkter att sjukhusfysiker kan kontaktas.

Syfte

Checklistan ska vara en hjälp för chefer att, särskilt vid ny tillträde, känna till sitt ansvar för strålsäkerheten så att verksamheten kan skötas på ett strålsäkert sätt för patient, personal, allmänhet och miljö. Checklistan riktar sig till första linjens chefer (avdelnings/enhetschefer) och verksamhetschefer som innehar röntgenutrustning eller har personal som arbetar med röntgenutrustning, samt chefer som har personal som remitterar till eller utför undersökningar/ingrepp/behandlingar med röntgenstrålning. Chefer på högre nivåer hänvisas till ansvarsbeskrivningen i rutinen [Organisation, ansvar och roller inom verksamhet med joniserande strålning](#).

Åtgärder

Nivå 1

Chefer över följande verksamheter ska använda sig av checklistan i Tabell 1 (även övriga checklistor i detta dokument kan vara aktuella): Akuten, Brinkåsen, endoskopi, hudmottagningen, kardiologi, kirurgi, mammografi, medicinsk teknik, narkos, operation, ortopedi, osteoporosmottagningen och radiologi.

Tabell 1. Nivå 1: Allmän strålsäkerhet. Checklista för verksamhetschef (VC) och första linjens chef (enhetschef/avdelningschef) (EC/AC).

	Punkt	Åtgärd	Konsultera vid behov	VC	EC/AC
1.1	Känna till ditt ansvar som chef när det gäller joniserande strålning.	Se rutin: Organisation, ansvar och roller inom verksamhet med joniserande strålning	Strålsäkerhetsstrategen	x	x
1.2	Känna till var styrande strålsäkerhetsrutiner finns.	Strålsäkerhet – NU-sjukvården	Strålsäkerhetsstrategen Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x	x
1.3	Som alternativ till checklistan genomgå webutbildningen ”strålsäkerhet för chefer”.	Logga först in i Totara Lärportalen – NU-sjukvården Registrera dig sedan på utbildningen HÄR .	Strålsäkerhetsstrategen	x	x
1.4	Säkerställa att egenkontroll och uppföljning av åtgärdsplanen görs.	Boka in egenkontroll med områdets administrativa funktion vid årsskifte. Följ upp åtgärdsplanen för egenkontrollen. Egeninspektion av verksamhet med joniserande strålning (vgregion.se)	Områdets administrativa funktion Strålsäkerhetsstrategen	x	x

1.5	Säkerställa att strålningsrelaterade avvikelser utreds och att information återförs till verksamheten.	Uppmana medarbetare att registrera avvikelser samt kommunicera avvikelser och uppföljning av dem.	Strålsäkerhetsstrategen	x	x
1.6	Säkerställa att strålsäkerhetsrutiner för patient och personal ingår i verksamhetens metodbeskrivningar.	Lägg in länk till Strålskydd vid undersökningar och behandlingar med röntgenstrålning i metodbeskrivningarna och se till att personalen känner till rutinen.	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten		x
1.7	Se till att det finns listor över personal som arbetar med joniserande strålning.	Ta reda på vilken personal som jobbar med joniserande strålning.	Områdets administrativa funktion Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x*	x

* I de fall verksamhetschefen har personalansvar över personal som arbetar med joniserande strålning.

1.8	Se till att personal som arbetar med röntgenstrålning genomgår strålskyddsutbildning.	Kontakta områdets administrativa funktion inom strålsäkerhet för att boka strålskyddsutbildning. För ytterligare information: Studieplaner för strålsäkerhetsutbildning inom verksamhet med joniserande strålning (vgregion.se)	Områdets administrativa funktion Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x*	x
1.9	Säkerställa att gravid personal får information om att tidigt anmäla graviditet till arbetsgivaren.	Se till att personal går strålskyddsutbildning, inom vilken information för gravida arbetstagare ges.	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x*	x
1.10	Utföra riskbedömning för gravid arbetstagare som arbetar med röntgenstrålning.	Fylla i riskbedömning och skicka till sjukhusfysiker/strålskyddsexpertfunktionen Riskbedömning för gravid arbetstagare inom röntgenverksamhet som i sitt arbete utsätts för strålningsrisk (vgregion.se)	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten Strålskyddsexpertfunktion	x*	x
1.11	Säkerställa att lämpliga strålskydd (till exempel strålskyddsförkläden och mobila strålskärmar) köps in och leveranskontrolleras vid ny-/återanskaffning	Konsultera sjukhusfysiker kopplad till verksamheten för konsultation och leveranskontroll. Kvalitetskontroll och inventering av personstrålskydd och andra strålskyddshjälpmedel (vgregion.se)	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten		x

* I de fall verksamhetschefen har personalansvar över personal som arbetar med joniserande strålning.

Nivå 2

Chefer över följande verksamheter ska även använda sig av checklistan i Tabell 2 (även övriga checklistor i detta dokument kan vara aktuella): Akuten, endoskopi, hudmottagningen, kardiologi, kirurgi, mammografi, narkos, operation, ortopedi, osteoporosmottagningen och radiologi.

Tabell 2. Nivå 2: Personalansvar. Checklista för verksamhetschef (VC) och första linjens chef (enhetschef/avdelningschef) (EC/AC).

	Punkt	Åtgärd	Konsultera vid behov	VC	EC/AC
2.1	Ta reda på om personalen som arbetar med joniserande strålning behöver kategoriseras.	Beskriv personalens arbetsuppgifter för strålskyddsexpertfunktionen. Kategoriindelning av personal som arbetar med joniserande strålning (vgregion.se)	Strålskyddsexpertfunktionen Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x*	x
2.2	Säkerställa att de arbetstagare som tillhör kategori A har ett giltigt tjänstbarhetsintyg.	Kontakta hälsan och arbetslivet för bokning av medicinsk kontroll. Kategoriindelning av personal som arbetar med joniserande strålning (vgregion.se)	Strålskyddsexpertfunktionen Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x*	x
2.3	Säkerställa så att personal som handhar utrustning som används för medicinsk bestrålning har handhavandeutbildning.	Kontakta leverantören.	Strålsäkerhetsombud Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x*	x
2.4	Ta hänsyn till strålskärning vid ny- och ombyggnation samt även vid förändring av verksamheten.	Kontakta sjukhusfysiker redan i ett tidigt skede.	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten	x	

Nivå 3

Chefer över följande verksamheter ska även använda sig av checklistan i Tabell 3 (även övriga checklistor i detta dokument kan vara aktuella): endoskopi, hudmottagningen, kardiologi, kirurgi, mammografi, operation, ortopedi, osteoporosmottagningen och radiologi.

Tabell 3. Nivå 3: Patientansvar. Checklista för verksamhetschef (VC) och första linjens chef (enhetschef/avdelningschef) (EC/AC).

	Punkt	Åtgärd	Konsultera vid behov	VC	EC/AC
3.1	Säkerställa att undersökningar och behandlingar är berättigade.	Se till att rutin för berättigandebedömning är känd för personalen samt att det finns riktlinjer för remittering tillgängliga för de som remitterar till enheten (gäller för utförande enhet).	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten Radiologisk ledningsfunktion Strålningsfysikalisk ledningsfunktion	x	
3.2	Säkerställa att optimeringsgrupp finns utsedd och att den arbetar kontinuerligt med optimering.	Kontakta radiologisk ledningsfunktion och Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten vid inköp av ny röntgenutrustning och vid revision av metoder. Avsätt tid till optimeringsarbete. Optimering av strålskyddet vid medicinska bestrålningar (vgregion.se)	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten Radiologisk ledningsfunktion	x	
3.3	Säkerställa att rätt utrustning och metod används i verksamheten.	Radiologisk ledningsfunktion och strålningsfysikalisk ledningsfunktion ska konsulteras vid införande eller förändring av metod.	Sjukhusfysiker kopplad till verksamheten Radiologisk ledningsfunktion Strålningsfysikalisk ledningsfunktion	x	

Referenser

Strålskyddslagen SFS 2018:396

Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrift SSMFS 2018:1

Strålsäkerhetsmyndighetens föreskrift SSMFS 2018:5

Information om handlingen

Handlingstyp: Rutin

Gäller för: Sjukhusgemensam, NU-sjukvården

Innehållsansvar: Sara Asplund, (sarza1), Sjukhusfysiker

Godkänd av: Anders Kullbratt, (andku), Sjukhusdirektör bitr

Dokument-ID: NU10193-390712850-7

Version: 8.0

Giltig från: 2025-11-06

Giltig till: 2027-11-06